

СЎЗ САНЪАТИ ХАЛҚАРО ЖУРНАЛИ

8 ЖИЛД, 1 СОН

МЕЖДУНАРОДНЫЙ ЖУРНАЛ ИСКУССТВО СЛОВА

ТОМ 8, НОМЕР 1

INTERNATIONAL JOURNAL OF WORD ART

VOLUME 8, ISSUE 1

СЎЗ САНЪАТИ ХАЛҚАРО ЖУРНАЛИ

МЕЖДУНАРОДНЫЙ ЖУРНАЛ ИСКУССТВО СЛОВА | INTERNATIONAL JOURNAL OF WORD ART

№1 (2025) DOI <http://dx.doi.org/10.26739/2181-9297-2025-1>

Бош муҳаррир:

Тўхтасинов Илҳом

п.ф.д., профессор (Ўзбекистон)

Бош муҳаррир ўринбосари:

Главный редактор:

Тўхтасинов Илҳом

д.п.н., профессор (Ўзбекистон)

Заместитель главного редактора:

Editor in Chief:

Tuhtasinov Ilhom

DSc. Professor (Uzbekistan)

Deputy Chief Editor

ТАҲРИРИЙ МАСЛАҲАТ КЕНГАШИ

Назаров Бахтиёр

академик. (Ўзбекистон)

Якуб Умарўгли

ф.ф.д., профессор (Туркия)

Алмаз Улви Биннатова

ф.ф.д., профессор (Озарбайжон)

Бокиева Гуландом

ф.ф.д., профессор (Ўзбекистон)

Миннуллин Ким

ф.ф.д., профессор (Татаристон)

Махмудов Низомиддин

ф.ф.д., профессор (Ўзбекистон)

Керимов Исмаил

ф.ф.д., профессор (Россия)

Жўраев Маматкул

ф.ф.д., профессор (Ўзбекистон)

Куренов Рахиммамад

к.ф.н. (Туркменистон)

Кристофер Жеймс Форт

Мичиган университети (АҚШ)

Умархўжаев Мухтор

ф.ф.д., профессор (Ўзбекистон)

Мирзаев Ибодулло

ф.ф.д., профессор (Ўзбекистон)

Болтабоев Ҳамидулла

ф.ф.д., профессор (Ўзбекистон)

Дўстмухаммедов Хуршид

ф.ф.д., профессор (Ўзбекистон)

Лиходзиевский А.С.

ф.ф.д., профессор (Ўзбекистон)

Сиддикова Ирода

ф.ф.д., профессор (Ўзбекистон)

Шиукашвили Тамар

ф.ф.д. (Грузия)

Туробов Бекпулат

масъул котиб, PhD, доцент
(Ўзбекистон)

РЕДАКЦИОННЫЙ СОВЕТ

Назаров Бахтиёр

академик. (Ўзбекистон)

Якуб Умар оглы

д.ф.н., профессор (Туркия)

Алмаз Улви Биннатова

д.ф.н., профессор (Азербайджан)

Бакиева Гуландом

д.ф.н., профессор (Ўзбекистон)

Миннуллин Ким

д.ф.н., профессор (Татарстан)

Махмудов Низомиддин

д.ф.н., профессор (Ўзбекистон)

Керимов Исмаил

д.ф.н., профессор (Россия)

Джураев Маматкул

д.ф.н., профессор (Ўзбекистон)

Куренов Рахиммамад

к.ф.н. (Туркменистон)

Кристофер Джеймс Форт

Университет Мичигана (США)

Умархаджаев Мухтар

д.ф.н., профессор (Ўзбекистон)

Мирзаев Ибодулло

д.ф.н., профессор (Ўзбекистон)

Балтабаев Ҳамидулла

д.ф.н., профессор (Ўзбекистон)

Дустмухаммедов Хуршид

д.ф.н., профессор (Ўзбекистон)

Лиходзиевский А.С.

д.ф.н., профессор (Ўзбекистон)

Сиддикова Ирода

д.ф.н., профессор (Ўзбекистон)

Шиукашвили Тамар

д.ф.н. (Грузия)

Туробов Бекпулат

отв. секретарь, PhD, доцент
(Ўзбекистон)

EDITORIAL BOARD

Bakhtiyor Nazarov

academician. (Uzbekistan)

Yakub Umarogli

Doc. of philol. scien., prof. (Turkey)

Almaz Ulvi Binnatova

Doc. of philol. scien., prof. (Azerbaijan)

Bakieva Gulandom

Doc. of philol. scien., prof. (Uzbekistan)

Minnulin Kim

Doc. of philol. scien., prof. (Tatarstan)

Mahmudov Nizomiddin

Doc. of philol. scien., prof. (Uzbekistan)

Kerimov Ismail

Doc. of philol. scien., prof. (Russia)

Juraev Mamatkul

Doc. of philol. scien., prof. (Uzbekistan)

Kurenov Rakhimmamed

Ph.D. Ass. Prof. (Turkmenistan)

Christopher James Fort

University of Michigan (USA)

Umarkhodjaev Mukhtar

Doc. of philol. scien., prof. (Uzbekistan)

Mirzaev Ibodulla

Doc. of philol. scien., prof. (Uzbekistan)

Boltaboev Hamidulla

Doc. of philol. scien., prof. (Uzbekistan)

Dustmuhammedov Khurshid

Doc. of philol. scien., prof. (Uzbekistan)

Lixodzievsky A.S.

Doc. of philol. scien., prof. (Uzbekistan)

Siddiqova Iroda

Doc. of philol. scien., prof. (Uzbekistan)

Shiukashvili Tamar

Doc. of philol. scien. (Georgia)

Turobov Bekpulat

PhD Ass. prof. Senior Secretary
(Uzbekistan)

PageMaker | Верстка | Саҳифаловчи: Хуршид Мирзахмедов

Контакт редакций журналов. www.tadqiqot.uz

ООО Tadqiqot город Ташкент,

улица Амира Темура пр.1, дом-2.

Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; E-mail: info@tadqiqot.uz

Тел: (+998-94) 404-0000

Editorial staff of the journals of www.tadqiqot.uz

Tadqiqot LLC The city of Tashkent,

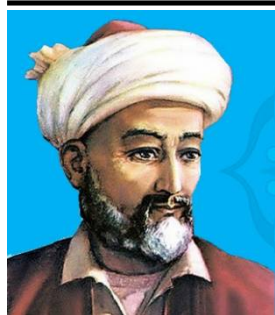
Amir Temur Street pr.1, House 2.

Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; E-mail: info@tadqiqot.uz

Phone: (+998-94) 404-0000

1. Raxmatullaeva Guljaxon Normo‘min qizi INSON ICHKI OLAMI NEGATIV KONSEPTLARINING LINGVO-KOGNITIV TAHLILI (g`am-anduh (qayg`u), mahzunlik, iztirob konseptlari misolida).....	5
2. Xamrayeva Zebiniso Xaydarovna A COMPARATIVE STUDY OF THE COMPLEX SYNTACTIC CONSTRUCTIONS BASED ON ENGLISH LANGUAGE MATERIALS.....	11
3. Esanova Zebo Ikrom qizi ZAMONAVIY TILSHUNOSLIKDA DISKURS TUSHUNCHASI VA UNING O‘RGANILISHI.....	17
4. Abdullaeva Sanobar Bakhrillaevna BIBLICAL PHRASEOLOGY DESCRIBING THE SOCIAL POSITION OF A PERSON.....	23
5. Kozieva Iqbol Kamiljonovna METHODS OF ANTHROPOLOGICAL RESEARCH.....	27
6. Эпрашева Т.А. ХАЛҚАРО СОЛИҚ ХУЖЖАТЛАРИДА СОЛИҚ ТЕРМИНОЛОГИЯСИНИНГ ҚИЁСИЙ ВА ТИПОЛОГИК ТАҲЛИЛИНИ НАЗАРИЙ АСОСЛАРИ.....	35
7. Kushatova Nargiza Rustamovna TEODOR DRAYZERNING BAXTIQARO KERRI ROMANIDA XRONOTOP: ZAMON VA MAKONNING POETIK TASVIRI”.....	40
8. Ergashova Baxora Sayfillo qizi, Janna Tsulimova ИСПОЛЬЗОВАНИЕ НАСТОЛЬНЫХ ИГР В ОБУЧЕНИИ ИТАЛЬЯНСКОМУ ЯЗЫКУ КАК ИНОСТРАННОМУ: ОПЫТ И ПЕРСПЕКТИВЫ.....	47
9. Obloqulova O‘g‘iloy Abdurayim qizi MILLIY VA MADANIY QADRIYATLARNING REKLAMA MATNLARDA IFODALANISHI.....	51
10. Rakhimova Nodira Kamolovna INTERTEXTUALITY IN TRANSLATION: THEORETICAL INSIGHTS AND PRACTICAL APPROACHES.....	55
11. Xaydarova Nigora Tuxtasinovna GENDER MULOQOTINING PSIXOLOGIK ASOSLARI.....	66
12. Bekmurodova Feruza Dilmurat qizi XITOIY TILIDAGI FIZIK ATAMALAR SHAKLLANISHINING LINGVISTIK TAMOIYILLARI.....	71
13. Boymurodova Dilafruz Dilshod qizi YAPON TILIDA YOZUV TIZIMI RIVOJLANISHI VA HIRAGANA, KATAKANA, KANJILARNING FONETIK KATEGORIYALARI.....	75
14. Gulzor Baxriddin qizi Temirova THE NATURE OF A JOURNALIST'S POSITION IN POLITICAL COMMENTARY AND ITS CONCEPTUAL ASPECTS.....	80
15. Aminova Lola Alimovna TURK TILIDA YAXSHI TILAK BILDIRISH VA ILTIFOT SO‘ZLARI.....	86
16. Najmiyeva Po‘lotoy Tilavmurodovna KELISHIK QO‘SHIMCHALARINING TARIXIY TADQIQI.....	94
17. Tilovova Go‘zal Rustamovna TERMINOLOGIYA VA LUG‘ATSHUNOSLIKNING O‘ZARO BOG‘LIQLIGI.....	99
18. Nilufar Abduraxmonova, Tirkashev Jasurjon Uktam o‘g‘li OTLARNING SEMANTIK TASNIFIDA XALQARO STANDART TEGLAH TIZIMLARIDAN FOYDALANISHNING NAZARIY ASOSLARI.....	103
19. Shoxida Ulugova Shoxruxovna POETIK NUTQDA INDIVIDUAL METAFORIK KONSEPTLARNING FAOLASHUVI.....	115
20. Lutfillovna Faxriniso Maxmudovna YAPON TILI IYEROGILFLARINING PAYDO BO‘LISH TARIXI.....	120

21. Eshanova Zilolaxon Qo‘chqarovna ISTIQLOL DAVRI O‘ZBEK SHE’RIYATIDA XALQ ERTAKLARI BADIY SINTEZI.....	125
22. Халмурадова Зебинисо Шавкатовна ИСПОЛЬЗОВАНИЕ АНТРОПОНИМОВ В ТЕКСТАХ АНГЛОЯЗЫЧНОЙ ХУДОЖЕСТВЕННОЙ ЛИТЕРАТУРЫ.....	132
23. Умитой Хушвақтова ЁЗУВЧИ ЗУЛФИЯ ҚУРОЛБОЙ ҚИЗИ АСАРЛАРИДА ПАРАЛИНГВИСТИК ВОСИТАЛАР.....	138
24. Alimova Sevara Farxadovna XITOIDA RANG MADANIYATINING KELIB CHIQISH.....	145
25. Fayzullaeva Zebuniso Abdulkarimovna DAS LEHREN DER MODI DER VERBEN DES DEUTSCHEN ANHAND DER TRADITIONELLEN UND NEUEN METHODEN.....	149
26. Razmuxamedova Fotima Jahongir qizi XITOI TILIDAGI QON-QARINDOSHLIK TERMINLARINING LINGVISTIK TAHLILI.....	154
27. Sayyora Tagaeva, SH.Mustanova MADANIYAT, BILIM VA TIL – SEMANTIK TIPOLOGIYA TALQINIDA.....	160
28. Odinoxon Qulmuradova JURNALISTIKADA DIALOGIK JANR TUSHUNCHASI, UNING O‘ZIGA XOSLIGI VA TASNIFI.....	164
29. O‘ng‘alova Zulayho Xolboy qizi ASQAD MUXTOR ASALARIDA ZAMON, MAKON VA MUHIT TASVIRI.....	171
30. Xolida Yo‘ldasheva MATN TIPOLOGIYASIGA ANTROPOTSENTRIK YONDASHUV.....	177
31. Ibragimova Shahnoza Xalilovna LINGUOPOETIC AND LINGUISTIC FEATURES OF ERNEST HEMINGWAY’S NOVEL “A FAREWELL TO ARMS”.....	182
32. Sadriddinzoda Safiya Shaxobiddinovna AMPHIBOLOGY IN ENGLISH RELIGIOUS LEXICOLOGY.....	187
33. Esirgapov Mukhiddin Nizomiddinovich THE INFLUENCE OF THE INTERNET AND DIGITAL TECHNOLOGIES ON THE ENGLISH LANGUAGE....	193

INTERNATIONAL JOURNAL OF WORD ART

ISSN: 2181-9297

www.tadqiqot.uz

Shoxida Ulugova Shoxruxovna

Samarqand davlat chet tillar instituti dotsenti, PhD,

e-mail: shohidaulugova@mail.ru

POETIK NUTQDA INDIVIDUAL METAFORIK KONSEPTLARNING FAOLASHUVI

<https://doi.org/10.5281/zenodo.15521360>

ANNOTATSIYA

Ushbu maqolada poetik nutqdagi individual metaforik konseptlarning faolashuvi tahlil qilinadi. Maqola badiiy matnlarning konseptual maydonini o'rganish orqali, shaxsiy dunyoqarash va muallifning badiiy tafakkurini ifodalovchi metaforik konseptlarning rolini ochib beradi. Tadqiqotda, D.S. Lixachev, J. Lakoff va M. Turner kabi olimlarning konseptual yondashuvlari asosida, poetik matnlarda mavjud bo'lgan konvensional va individual metaforik konseptlar, ularning tilshunoslik va badiiy tahlildagi o'rni ko'rsatiladi. Ayniqsa, she'riy matnlarda obrazli metaforik konseptlarning poetik ma'no va mazmunlarni shakllantirishdagi muhimligi ta'kidlanadi. Maqola, shuningdek, she'riyatdagi individual metaforalarning badiiy tafakkur va til orqali inson ruhini va milliy mentalitetni qanday ifodalashini ko'rsatadi.

Kalit so'zlar: poetik nutq, individual metaforik konseptlar, badiiy tafakkur, konseptual maydon, metafora nazariyasi, she'riyat, milliy mentalitet.

Шохида Улугова Шохруховна,

доцент Самаркандского государственного института

иностранных языков, кандидат

филологических наук, e-mail: shohidaulugova@mail.ru

ФОРМИРОВАНИЕ ИНДИВИДУАЛЬНЫХ МЕТАФОРИЧЕСКИХ КОНЦЕПТОВ В ПОЭТИЧЕСКОМ ДИСКУРСЕ

АННОТАЦИЯ

В данной статье анализируется активизация индивидуальных метафорических концептов в поэтической речи. Через изучение концептуального поля художественного текста рассматриваются метафорические концепты, отражающие личную мировоззренческую позицию автора и его художественное мышление. Исследование основывается на концептуальных подходах таких ученых, как Д.С. Лихачев, Дж. Лакофф и М. Тернер, и демонстрирует роль как конвенциональных, так и индивидуальных метафорических концептов в лингвистическом и художественном анализе. Особое внимание уделяется значению образных метафорических концептов в поэтических текстах, их роли в формировании поэтического смысла и содержания. Также статья показывает, как индивидуальные метафоры в поэзии через язык и художественное мышление выражают человеческую душу и национальное мировоззрение.

Ключевые слова: поэтическая речь, индивидуальные метафорические концепты,

художественное мышление, концептуальное поле, метафорическая теория, поэзия, национальное мировоззрение.

Shokhida Ulugova Shokhrukhovna,
Associate Professor of the Samarkand State
Institute of Foreign Languages,
Candidate of Philological Sciences,
e-mail: shohidaulugova@mail.ru

FORMATION OF INDIVIDUAL METAPHORICAL CONCEPTS IN POETIC DISCOURSE

ABSTRACT

This article analyzes the activation of individual metaphorical concepts in poetic discourse. By examining the conceptual field of a literary text, the metaphorical concepts reflecting the personal worldview of the author and their artistic thinking are explored. The research is based on the conceptual approaches of scholars such as D.S. Likhachev, J. Lakoff, and M. Turner, and demonstrates the role of both conventional and individual metaphorical concepts in linguistic and artistic analysis. Special attention is given to the significance of figurative metaphorical concepts in poetic texts and their role in shaping poetic meaning and content. The article also shows how individual metaphors in poetry, through language and artistic thought, express the human soul and national worldview.

Keywords: poetic discourse, individual metaphorical concepts, artistic thinking, conceptual field, metaphorical theory, poetry, national worldview.

Badiiy matnning konseptual maydon doirasida o'rganilishi mazmun va tizimning majmuaviy faollashuvini muallif tafakkurining individual aksi sifatida tadqim etishga imkon beradi. Muallif ijodi namunasi bo'lgan badiiy asarlarni konseptual maydon sifatida o'rganishda uning individual qarashlari, milliy mentaliteti, tafakkuri, hissiyoti haqida tasavvur hosil qilish va olamning lisoniy manzarasi, madaniyat, milliy mentalitetni avloddan-avlodga yetkazish bilan muhim ahamiyat kasb etadi [Xalimova 2024: 25].

D.S. Lixachevning fikriga ko'ra, konsept faqat so'zning o'zi emas, balki har bir so'zning lug'aviy ma'nosining ayrim alohida shakllanishidan kelib chiqadi va shu bilan birga, u individual va milliy xususiyatlarga ham ega bo'ladi. Konseptning qaysi lug'aviy ma'nosi aniqlanishi, odatda kontekstga va ba'zan umumiy vaziyatga bog'liq bo'ladi. Demak, konsept so'zning ma'nosidan bevosita kelib chiqmaydi, balki lug'aviy ma'no va insonning shaxsiy hamda jamoaviy tajribasining o'zaro ta'siri natijasida shakllanadi [Лихачев 1993: 4].

Badiiy matn – bu barcha turdagi semantik transformasiyalar bilan yuqori darajada to'yingan maydon, unda umumiy lisoniy hamda individual-muallifiy ma'no va mazmunlar mujassamlanadi [Новикова 2016: 127]. O'z ijodini tilshunoslikning ushbu sohasini o'rganishga bag'ishlagan tadqiqotchilar, badiiy asarni tahlil qilishda chuqur va majmuaviy yondashuvni qo'llashni taklif qilmoqdalar.

Ta'kidlash joizki, poetik nutqda metaforalar nafaqat tilning rang-barangligini ta'minlaydi, balki o'quvchiga yoki tinglovchiga muallifning ichki dunyosini, uning hissiy va ruhiy holatlarini, shuningdek, milliy va madaniy tasavvurlarni etkazishning samarali usulini yaratadi. Badiiy matnda individual metaforik konseptlar ko'pincha muallifning o'ziga xos, shaxsiy dunyoqarashi va ichki holatlarini aks ettiradi. Bu konseptlar an'anaviy yoki umumiy metaforalardan farq qiladi, chunki ular faqatgina muallifning o'z hissiyotlari va tajribalariga asoslanadi.

J. Lakoff va M. Ternerning konseptual metafora nazariyasi doirasida olib borilgan tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, she'riyatda muayyan metaforik konseptlar doimiy ravishda qo'llanilib, ularni asosiy yoki konvensional deb baholash mumkin. Bu kabi konseptlar turli poetik matnlarda, ularning kompozitsion tuzilishiga qaramasdan, amalga oshishi mumkin, ammo ayniqsa murakkab tuzilishga ega asarlarda bunday konseptlar ko'proq namoyon bo'ladi. Shu nuqtai nazardan, she'riy matnlarda

obrazli metaforik konseptlarning poetik ma'nolarni shakllantirishda muhim tarkibiy unsur sifatida xizmat qilishi ta'kidlanadi [Lakoff & Turner, 1989]. Ular ko'p hollarda poetik matnning semantik markazini tashkil etgan holda, uning g'oyaviy-estetik yuklamasini belgilab beradi. Individual-mualliflik metaforik konseptlari esa, odatda, poetik matndagi TASAVVURLAR kompozitsion blokidan kelib chiqadi va muallifning shaxsiy dunyoqarashi hamda badiiy tafakkurining ifodasi sifatida vujudga keladi.

I.A. Kemaevaning ta'kidlashicha, poetik matnlarda ko'pincha quyidagi konseptual metaforalar faoliyat ko'rsatadi [Kemaeva, 2003: 145]:

SHE'RIYAT (sho'r, she'rlar / qo'shiqlar, kitoblar),
HAYOT / O'LIM,
INSON,
QALB/YURAK,
INSONNING UMUMIY HOLATLARI (sevgi, azob, irodalar),
IJTIMOIY HODISALAR (qullik, ozodlik),
ARTEFAKLAR (shahar, mamlakat, arsenal).

She'riy matnlarda SHE'RIYAT sohasini konseptuallashtirish jarayonida eng nazarga loyiq va turfa xil metaforik konseptlar shakllanishi kuzatiladi. Jumladan, ingliz shoiri G.U. Longfello ijodida she'riyat mazmunining diniy kategoriyalar orqali ifoda etilishi, poetik tilda konseptual qurilmaning qanday semiotik mexanizmlar asosida amalga oshirilishini ochiq namoyon etadi:

Come, read to me some poet,
Some simple and heartfelt lay.
That shall soothe this restless feeling,
And banish the thoughts of day...

G.U. Longfello she'riyatida she'r to'g'ridan-to'g'ri ibodatga qiyoslangan, unda she'riyat – marhamat kabi taqdim etilgan, ya'ni namozdan keyin keladigan ruhiy osoyishtalikka o'xshatilgan: “Come, read to me some poet, Some simple and heartfelt lay” (Mazmuni: she'riy asar ruhiy azoblarni engillashtirishga yordam beradi).

“That shall soothe this restless feeling, And banish the thoughts of day...” satrlari orqali she'riyatning qalbdagi g'am va tashvishlarini yo'qotish qobiliyatiga ishora qilingan. Bu konsept, aniqroq aytganda, she'riyatning odamning ruhiy holatini yaxshilashga, uni osoyishtalikka olib kelishga qodir ekanligiga ishonch bildirdi.

Qolaversa, “Such songs have power to quiet / The restless pulse of care” va “And come like the benediction / That follows after prayer...” satrlarda, poeziya namozning "marhamati" singari, yomonliklarni yo'qotish va ichki tinchlikni ta'minlash quvvatiga ega ekanligi bayon etiladi. Bu holatda, she'riyat diniy tushunchalar, xususan, namoz va duolar bilan bog'liq tushunchalar orqali tavsiflanadi va bu o'z o'rnida she'riyatning ruhiy va emosional ahamiyatini yoritishga qaratilgan metaforik konseptni ishlab chiqadi.

Shunday qilib, G.U. Longfelloining “The Day is Done” she'rida SHE'RIYAT – BU MARHAMATDIR (POETRY IS BENEDICTION) va SHE'RNI O'QISH – IBODATDIR (READING POETRY IS A PRAYER) kabi individual-mualliflik metaforik konseptlar kuzatiladi. Bu konseptlar poeziyaning namozga o'xshab, ruhiy azobni engillashtirish, barcha yomonlik va baxtsizliklarni yo'qotish imkonini ta'minlashini ifodalaydi.

G.U. Longfelloining “Birds of passage” nomli she'ri QO'SHIQLAR – BU QUSHLAR individual-mualliflik metaforik konsepti shakllangan. Ushbu she'rda muallif qo'shiqlarni parvozdagi qushlar bilan qiyoslaydi va bu orqali poetik so'zlarning harakatchan, ruhiy va hissiy ta'sirini ifoda etadi:

And above, in the light
Of the star-lit night,
Swift birds of passage wing their flight
Through the dewy atmosphere.
I hear the beat
Of their pinions fleet,

As from the land of snow and sleet
 They seek a southern lea.
 I hear the cry
 Of their voices high
 Falling dreamily through the sky,
 But their forms I cannot see.
 O, say not so!
 Those sounds that flow
 In murmurs of delight and woe
 Come not from wings of birds.
 They are the throngs
 Of the poet's songs,
 Murmurs of pleasures, and pains, and wrongs,
 The sound of winged words.

She'rdagi "Swift birds of passage wing their flight..." – qushlar tasviri qo'shiqlarning parvozini ifodalaydi, ya'ni so'zlar ham havodagi qushlar kabi erkin, chegara bilan harakat qiladi, degan ma'no mujassamlangan. Keyingi misralarda "I hear the cry / Of their voices high... But their forms I cannot see" – shoir qushlarning ovozi eshitadi, lekin ularning shakli ko'rinmaydi. Bu orqali poetik so'zlar ko'z bilan emas, yurak va hissiyotlar bilan idrok etiladigan narsalar ekanligi ta'kidlanadi.

"They are the throngs / Of the poet's songs" – ushbu misrada metafora ochiq ifoda etiladi: qushlar – shoir qo'shiqlarining timsoli. Qushlar turli ovozlar chiqargani kabi, qo'shiqlar ham zavq, alam, iztirob va haqsizlikni o'zida mujassam etadi.

"The sound of winged words..." – ushbu iborada "qanotli so'zlar" tushunchasi orqali she'riyatning harakatchanligi, yuqoriga ko'tarilish xususiyati, uning ruhiy ozodlik va ilhom bilan bog'liqligi aks etgan.

Shunday qilib, mazkur she'rda "QO'SHIQLAR – BU QUSHLAR" metaforik konsepti faoliyat ko'rsatib, she'riyatning tabiiylik, ozodlik va ruhiy parvoz bilan bog'liq mohiyatini ochib beradi. Uning yordamida G.U. Longfello so'z va musikaning inson qalbida qanday ta'sir uyg'otishini vizual va hissiy jihatdan ifodalashga erishadi.

Shuningdek, G.U. Longfello individual-mualliflik konseptosferasida yana quyidagi metaforik konseptlar faoliyat ko'rsatgani kuzatilgan:

SHE'RIYAT – BU XALQ MUSIQASI (POETRY IS FOLK MUSIC) – "Keats" she'rida shoir Jon Kitsni cho'ponga o'xshatib tasvirlaydi, u xalq dudog'ida chaladigan musiqa singari sodda va ruhiy ta'sirga ega she'rlar yaratadi. Bu orqali G.U. Longfello J. Kits poeziyasini xalq musiqasiga tenglab, uni milliy ruh, tuyg'u va tabiiy ifoda bilan bog'laydi;

QO'SHIQ – BU KAMON (SONG IS AN ARROW) - "The Arrow and the Song" she'rida shoir kamonni havoga uchirib, uning qayda tushganini bilmasligini, shu bilan birga, qo'shiqni ham havoga aytayotganini va uning qayda tushganini bilmasligini ta'riflaydi. Biroq, keyinroq kamonni bir daraxtdan topib, qo'shiqni esa do'stining qalbida topishini aytadi. Ushbu metaforada kamonning uchishi va qo'shiqning tarqalishi insonning so'zlari va harakatlarning ta'sirini ifodalaydi. Kamonning qayda tushganini bilmaslik, so'zlar va harakatlarning uzoq muddatli ta'sirini bilmasligimizni anglatadi. Qo'shiqning do'stning qalbida topilishi esa, yaxshi so'zlar va harakatlarning ijobiy ta'sirini ko'rsatadi. Shu tarzda, G.U. Longfello ushbu she'rda QO'SHIQ – BU KAMON (SONG IS AN ARROW) metaforasi orqali so'zlar va harakatlarning uzoq muddatli va ko'rinishsiz ta'sirini ta'riflaydi.

Shu asosda ta'kidlash mumkin ki, poetik tilda nafaqat umumiy til zahirasidan shakllangan konvensional metaforik kontseptlar, balki muallifga xos individual metaforik kontseptlar (obraz-metaforalar) ham faol rol o'ynab, poetik nutqning muhim semiotik belgilaridan biri sifatida namoyon bo'ladi. Ayniqsa, individual metaforik kontseptlar poetik matnlarni lingvopoetik tahlil etish jarayonida nazariy va amaliy jihatdan alohida ahamiyat kasb etadi. Chunki aynan shu kontseptlar poetik obrazlarning tuzilishida markaziy o'rin egallab, tasvirlanayotgan reallikni noan'anaviy talqin

etish va muallifning shaxsiy his-tuyg'ulari hamda ichki holatini yangicha ifoda vositasi sifatida xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Ulugova Sh.Sh. Badiiy asar matnida metaforalar faollashuviga asar qahramonlari dunyoqarashining ta'siri // So'z san'ati xalqaro jurnali. – 2021. – T. 4. – №. 2.
2. Xalimova F.R. Poetik matnning konseptual maydoni va tarjimada qayta yaratilishi (ingliz va o'zbek tillar misolida). F.f.d...diss. – Buxoro, 2024. – 216 b.
3. Кемаева И.Л. Метафорические концепты в языке английской и американской поэзии. – Москва, 2003. – 179 с.
4. Лакофф Дж. Метафоры, которыми мы живём. – М.: Эдиториал УРСС, 2004. – 256 с.
5. Лихачев Д.С. Концептосфера русского языка // Известия РАН. Сер. лит. и яз. 1993. №1. – С. 4-10.
6. Новикова У.В., Зими́на Н.Ю. К вопросу об особенностях языковой репрезентации орнаментального поля художественного текста // Филологические науки. Вопросы теории и практики. – Тамбов: Грамота, 2016. № 2 (56): в 2-х ч. Ч. 2. – С. 127-129.
7. Kövecses Z. Metaphor: A practical introduction. – Oxford and New York: Oxford University Press, 2010.
8. Lakoff G., & Kövecses Z. The cognitive model of anger inherent in American English // Cultural models in language and thought. – Cambridge: Cambridge University Press, 1987. – Pp. 195-222.
9. Lakoff G., Turner M. More than cool reason: a field guide to poetic metaphor. – Chicago: University of Chicago Press, 1989. – 230 p.
10. Longfellow H.W. Poems.https://www.hwlongfellow.org/poems_front.p

СЎЗ САНЪАТИ ХАЛҚАРО ЖУРНАЛИ

8 ЖИЛД, 1 СОН

МЕЖДУНАРОДНЫЙ ЖУРНАЛ ИСКУССТВО СЛОВА

ТОМ 8, НОМЕР 1

INTERNATIONAL JOURNAL OF WORD ART

VOLUME 8, ISSUE 1

Контакт редакций журналов. www.tadqiqot.uz

ООО Tadqiqot город Ташкент,
улица Амира Темура пр.1, дом-2.

Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; E-mail: info@tadqiqot.uz

Тел: (+998-94) 404-0000

Editorial staff of the journals of www.tadqiqot.uz

Tadqiqot LLC The city of Tashkent,
Amir Temur Street pr.1, House 2.

Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; E-mail: info@tadqiqot.uz

Phone: (+998-94) 404-0000